

- www.derslig.com

1) İSİM FİİL (MASTAR / AD EYLEM)

Fiillere getirilen “-me/-ma, -mek/-mak, -ış/-iş/-uş/-üş” ekleriyle yapılan ve cümlede isim görevinde kullanılan sözcüklerdir.

İsim-fiil ekleri: “MA – (y) – İŞ – MAK” biçiminde akılda tutulabilir.

ÖRNEKLER:

Bu çalışma az sonra sona erecek.
En sevdiğim şey kitap okumaktır.
Buzların çözülüşü uzun sürdü.

İsim Fiillerin Özellikleri:

*** İsim tamlamalarında tamlayan olur.

Yürüme alışkanlığı

*** İsim çekim eklerini alabilir.

Onunla görüşmeyi düşünmüyorum.

*** Olumsuzluk eki olan “-ma/-me” ile isim-fiil eki karıştırılmamalıdır.

Ben sana yaramazlık yapma, demedim mi?

çekimli eylem (olumsuzluk eki)

Bu akşam yemek yapmayı düşünmüyorum.

isim-fiil

***Ancak olumsuzluk ekinin ardından isim-fiil eki gelebilir:

Yarın sizinle gelmemeyi tercih ederim.

(ilk -me olumsuzluk eki, ikincisi isim-fiil eki)

*** İsim fiil eklerini alan bazı sözcükler, kalıcı isim görevi üstlenir. Bu sözcükler artık fiilimsi değil, bir nesneyi karşılayan addır. Eylem özelliği kalmamıştır.

ÖRNEKLER:

- Bu bilgileri danışma verdi.
isim
- Bu, kendi görüşü, bizi ilgilendirmez.
isim
- Bakkaldan iki ekmek aldı.
isim

*** Sözcüğün isimleşip isimleşmediğini anlamak için ona olumsuzluk eki getirilmelidir. Olumsuzu yapılıyorsa isim- fiil demektir.**

- ➔ Bu bilgiyi danışma verdi. -----isim
- ➔ Bu bilgiyi danışmama verdi. ----- isim
- ➔ Bu akşam yemek yapmayı düşünmüyorum. -----isim-fiil
- ➔ Bu akşam yemek yapmamayı düşünmüyorum. ----- isim-fiil

İsim fiil eki -iş ile işteşlik eki -iş karıştırılmamalıdır:

- ➔ Bu **bakış** hepimizi etkiledi. (isim-fiil)
- ➔ Saatlerdir **bakışıyorlar**. (İşteşlik yapmıştır. İsim-fiil değildir.)

2) SIFAT FİİL (ORTAÇ)

Fiillere “-an, -ası, -mez, -ar, -dik, -ecek, -miş” eklerinin getirilmesiyle oluşturulan sözcüklerdir.

Sıfat fiil ekleri genellikle sıfat tamlaması kurar.

ÖRNEKLER:

Bu, çekilesi dert değil.

Askerler koşar adım ilerliyor.

Çıkmadık candan ümit kesilmez.

Akacak kan damarda durmaz.

Bulunmaz Hint kumaşı mısın?

Sıfat Fiillerin Özellikleri:

***Sıfat görevinde kullanılır.

Kurumuş otları yaktılar.

Açılan kapı bir anda herkesi şaşırttı.

NOT: Fiilden türeyen her sıfat, sıfat fiil değildir.

Yıkık binayı restore ettiler.

Sıfat

*** Sıfat fiiller, bir isimden önce gelmediğinde ya da isim çekim eklerinden birini aldıklarında adlaşmış sıfat olur.**

Yeni binenler ayakta kaldı.

TÜRKÇE

Fiilimsiler Devam

***Bazı sıfat fiiller, çekimli fiillerle karıştırılabilir. Bu sözcükleri cümledeki kullanımlarıyla değerlendirmeliyiz.

* Onu yeni tanıdık. --- Tanıdık birilerini arıyordu.
çekimli fiil/ yüklem sıfat-fiil

Hiç oturacak zamanım yok.
(-acak sıfat tamlaması kurmuş bu yüzden sıfat fiil eki)

Oğlum, okuyacak ve büyük adam olacak.
(zaman ekidir çünkü fiili yüklem yapmış)

3) ZARF FİİL (BAĞ FİİL, ULAC)

***Fiil kök ve gövdelerine getirilen “-esiye, -ıp, -madan, -ınca, -ken, -alı, -dıkça, -arak, , -diğinde, -ir ... -mez, -a...-a, -maksızın, -casına” eklerinin (veya ses uyumlarına göre düzenlenmiş hallerinin) getirilmesiyle yapılan fiilimsilerdir.

Örnekler:

Ağlaya ağlaya yanımıza geldi.

Gidip şu işi bitirelim.

Herkesi gülerek karşıladı.

Okumadan adam olunmaz.

Çalışınca herkes başarılı olur.

Zarf Fiillerin Özellikleri:

***Fiillerden türeyerek zarf görevinde kullanılan her sözcük zarf fiil değildir.

Babam çok kızgın görünüyor.
Zarf

***İkileme kurar.

Koşa koşa geldi.

***Cümlede her zaman zarf görevindedir.

Konuşunca hata yapıyor.

BAŞARILAR

SEMA ZEHRA KIVRAK